Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kilpailun turvaamisesta ilmakuljetuksissa asetuksen (EY) N:o 868/ 2004 kumoamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kilpailun turvaamisesta ilmakuljetuksissa asetuksen (EY) N:o 868/2004 kumoamisesta (U 37/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Timo Koskinen, liikenne- ja viestintäministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Finnair Oyj

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 8.6.2017 ehdotuksen asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kilpailun turvaamisesta ilmakuljetuksissa. Asetuksella kumotaan voimassa oleva Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 868/2004 lentoliikennepalvelujen tarjoamiseen muista maista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista liittyviltä yhteisön lentoliikenteen harjoittajia vahingoittavilta tuilta ja epäterveiltä hinnoittelukäytännöiltä suojautumisesta.

Asetusehdotus on osa komission Euroopan ilmailustrategiaa koskevan tiedonannon täytäntöönpanoa (E 4/2016 vp), jonka mukaisesti pyritään löytämään keinoja kolmansien maiden ja niiden lentoyhtiöiden epäreilujen käytäntöjen estämiseksi. Komission arvion mukaan joidenkin kolmansien maiden yhtiöt saattavat saada epäreilua kilpailuetua niiden harjoittamien syrjivien käytäntöjen ja valtiontukien vuoksi. Epäreilut käytännöt voivat johtaa pitkällä aikavälillä yhtiöiden mää-

rän vähenemiseen ja saattavat johtaa määräävän markkina-aseman tai monopolien muodostumiseen.

Matkustajien näkökulmasta epäreilut käytännöt voivat johtaa valinnanmahdollisuuksien ja saavutettavuuden vähenemiseen sekä korkeampiin lipunhintoihin. Asetuksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa avoimet ja kilpaillut lentoliikennemarkkinat ja luoda mekanismi, jolla Euroopan komissio voi tarvittaessa puuttua epäreiluihin käytäntöihin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä saavutettavuuden turvaamista avoimen ja markkinoita avaavan lentoliikennepolitiikan avulla sekä EU:n sisällä että suhteessa kolmansiin maihin.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan kansainvälisiin kysymyksiin pitäisi hakea ensisijaisesti kansainvälisiä ratkaisuja. Kilpailurajoituksia, -vääristymistä tai rikkeitä koskevat määrittelyt tulisi ensisijaisesti tehdä kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO) tai maailman kauppajärjestön (WTO) piirissä.

Valtioneuvosto tukee asetusehdotuksen tavoitetta taata tasapuolinen kilpailu EU:n lentoliikenteen harjoittajien ja kolmansien maiden lentoliikenteen harjoittajien välillä sellaisten olosuhteiden ylläpitämiseksi, mitkä edistävät yhteyksien hyvää toimivuutta.

Asetusehdotuksella ei tulisi voida puuttua jäsenvaltioiden tekemiin kahdenvälisiin sopimuksiin EU:n ulkopuolisten maiden kanssa eikä niissä sovittuihin liikenneoikeuksiin. Kahdenvälisen sopimusjärjestelmän johdosta EU:n ulkopuolisten valtioiden mahdollisesti päättämät vastatoimien seuraamukset saattaisivat kohdistua tapauskohtaisesti suoraan yhteen tai useampiin jäsenvaltioihin.

Asetusehdotuksen ei tulisi vääristää kilpailua EU:n sisämarkkinoilla. Suomi pyrkii vaikuttamaan siihen, ettei ehdotuksen myötä pääse muodostumaan tilannetta, jossa Euroopan vaikutusvaltaisimmat lentoyhtiöt suojaavat markkinaosuuksiaan pienempien jäsenmaiden lentoyhtiöiden kilpailulta.

Asetusehdotuksen soveltamisalaa tulisi pyrkiä täsmentämään siten, että ehdotus rajattaisiin koskemaan vain maita, joiden kanssa EU on tehnyt kattavan lentoliikennesopimuksen. Vaihtoehtoisesti tulisi pyrkiä esimerkiksi kasvattamaan jäsenvaltioiden roolia korjaustoimenpiteiden suhteen.

Asetusehdotuksella ei saisi myöskään olla vaikutuksia jäsenvaltioiden ja komission välisiin toimivaltuuksiin lentoliikenteessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kirjelmässä esitetyt varaukselliset kannat ovat toistuneet valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Valtioneuvoston lailla valiokunta kantaa huolta siitä, että ehdotuksen vaikutukset voivat olla len-

toliikenteen harjoittajien kannalta merkittäviä ja vaikeasti arvioitavissa. Tämän vuoksi valiokunta yhtyy valtioneuvoston kriittiseen kantaan painottaen kansainvälisiä ratkaisuja ja tasapuolista kilpailua sekä EU:n sisämarkkinoilla että EU:n ja kolmansien maiden lentoliikenteen harjoittajien välillä. Valiokunta korostaa myös, että asetusehdotuksella ei tule vaikuttaa jäsenvaltioiden ja komission välisiin toimivaltuuksiin lentoliikenteessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 27.9.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen si
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker